



НАУЧНЫЙ
ИМПУЛЬС

ЦЕНТР НАУЧНОЙ
ПОДДЕРЖКИ

МЕЖДУНАРОДНЫЙ СОВРЕМЕННЫЙ НАУЧНО-ПРАКТИЧЕСКИЙ ЖУРНАЛ

НОВОСТИ ОБРАЗОВАНИЯ: ИССЛЕДОВАНИЕ В XXI ВЕКЕ



Последние
взгляды

Последние
данные

Последние
исследование

И НОВОЕ ОБРАЗОВАНИЕ



Международный современный научно-практический журнал

Новости образования: Исследование в XXI веке

№ 8 (100)
март 2023 г.

Часть 2

Издается с августа 2022 года

Москва 2023

ONA TILI DARSLARIDA SO'Z TURKUMLARINI O'QITISHNING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI Isaqova Fotima Nabiyevna	235
BOSHLANG'ICH TA'LIMDA MILLIY O'QUV DASTURINI TATBIQ ETISH Normurodova Shaxnoza	238
BOSHLANG'ICH SINIF O'QUVCHILARIDA KREATIV QOBILIYATLARNI RIVOJLANTIRISH Korayeva Gulnora	243
BOSHLANG'ICH SINIF DARSLARI JARAYONIDA DIDAKTIK O'YINLAR VA ULARNING AHAMIYATI Alimardanova Zarina	247
INVOLVEMENT OF THE LUNGS IN THE HEMOSTATIC SYSTEM AND ITS DISORDERS IN ACUTE RESPIRATORY DISEASES Tursunov D. X Omonov A. A Mo'ydinov O. X Hayitov M. S Alimov S.M	251
YURAK-QON TOMIR TIZIMIGA SARS-CoV-2 VIRUSINING TA'SIRI NATIJASIDA KELIB CHIQUVCHI BIOKIMYOVIY O'ZGARISHLAR Sultonova D.Sh Niyozova Sh.S Axmatova K.A Alimov S.M	257
OLIY O'QUV YURLARIDA KOMPYUTER YORDAMIDA ELEKTROMANETIZM KURSINI O'RGANISH USLUBIYATI Bekmirzaev R.N B. K. Sa'dullaev	261
OLIY TA'LIM MUASSASALARIDA KREDIT TEXNOLOGIYASI ASOSIDA FIZIKA KURSINING "YADRO REAKSIYALARI" MAVZUSINI O'QITISH METODIKASI R. N. Bekmirzaev G. Mamatqulova B. Hasanovich Mamatqulov A.X. Janzaqov	266
ОБРАЗОВАНИЕ Δ++-ИЗОБАР В ОБЛАСТИ ФРАГМЕНТАЦИИ МИШЕНИ И СНАРЯДА ВО ВЗАИМОДЕЙСТВИЯХ ДЕЙТРОНОВ С ЯДРАМИ УГЛЕРОДА ПРИ 4.2 Г ЭВ/С НА НУКЛОН К. Олимов Р.Н. Бекмирзаев М. Боймуродов	273
ОБРАЗОВАНИЕ КУМУЛЯТИВНЫХ ПРОТОНОВ ВО ВЗАИМОДЕЙСТВИЯХ АДРОНОВ И ЯДЕР С ЯДРАМИ ПРИ ВЫСОКИХ ЭНЕРГИЯХ Р. Н. Бекмирзаев Ж.Т. Михлиев	277
БИРЛАМЧИ ИМПУЛЬСАРИ 4.2 ГэВ/с БЎЛГАН nC-ТАЪСИРЛАШУВЛАРИДА ПРОТОНЛАРНИНГ ҲОСИЛ БЎЛИШИ Р. Н. Бекмирзаев Б.Султанов Ш.С. Хайдарова	280
НАМАНГАН ШАХАР А.НАВОИЙ КЎЧАСИДА ТИРБАНДЛИКЛАРНИ ЎРГАНИШ УНИ КАМАЙТИРИШ ВА ҲАРАКАТ ХАТТИ-ХАВЛИГИНИ ТАМИНЛАШ ЧОРАЛ Маҳмудов Санжарбек Шайхон ўғли	288

YURAK-QON TOMIR TIZIMIGA SARS-CoV-2 VIRUSINING TA'SIRI NATIJASIDA KELIB CHIQUVCHI BOKIMYOVIY O'ZGARISHLAR

Sultonova D.Sh

Niyozova Sh.S

Axmatova K.A

Alimov S.M

Toshkent tibbiyot akademiyasi. Toshkent.

Annotatsiya: SARS-CoV-2 nafas yo'llariga ta'sir qiluvchi respirator viruslariga tegishli bo'lishiga qaramay, tobora ko'proq shifokorlar yangi koronavirus infeksiyasini yurak-qon tomir tizimiga sezilarli ta'sir ko'rsatadigan kasallik deb hisoblashadilar.

O'tkazilgan SARS-CoV-2 ning mumkin bo'lgan oqibatlari to'g'risida ma'lumot to'planganda, olimlar postkovid sindromi bemorlarda virusli infeksiyadan ko'ra og'irroq o'tmoqda.

Kalit so'zlar: yurak-qon tomir, tromboz, SARS-CoV-2, protrombin vaqti, protrombin indeksi, AQTV, MNO, fibrinogen, trombin vaqti.

Dolzarbligi: Koronavirusda trombozning aniq xavfini aniqlash qiyin. Ko'p narsa insonning holatiga bog'liq. Kasalxonaga yotqizilganlarning 16-30 foizida shifokorlar vena tomirlar yoki arteriola tomirlarda qon quyqalarini aniqladilar[1].

Hatto olti oy o'tgach, SARS-CoV-2 bilan kasallangan shifokorlar bemorlarda, shu jumladan kasallikni asimptomatik tarzda o'tkazganlarda yurak to'qimalarining yallig'lanishini qayd etishadi[2].

Shunday qilib, koronavirusdan keyin yurakdagi eng xavfli asoratlardan biri bu miokardit. Yurak mushak to'qimalariga ta'sir qiladigan yallig'lanish jarayoni uzoq vaqt o'zini sezmasligi mumkin, lekin natijada jiddiy muammolarning sababi bo'ladi. Davolanmagan miokardit jiddiy asoratlarga olib keladi[3]:

- aritmiya - taxikardiya, ekstrasistol, atriyal fibrilatsiya bilan namoyon bo'ladigan elektr impulslarining o'tkazilishining buzilishi;

- kardiomiopatiya - yurak etishmovchiligi, bu qorinchalar hajmining o'zgarishi, aatriyumning ko'payishi, qonning yurakdan qon tomir to'shagiga chiqib ketishining buzilishi bilan kechadi;

- yurak ichi trombinining shakllanishi;

- to'satdan o'lim.

Yuqorida ta'kidlab o'tilganidek, SARS-CoV-2 virusi inson qon tomirlari bilan qoplangan endotelial hujayralardagi ACE2 retseptorlari bilan bog'lanadi. Ushbu hujayralar qon quyqalarini boshqarishda ishtirok etganligi sababli, olimlar, agar endotelial SARS-CoV-2 virusi bilan zararlangan bo'lsa, qon ivish tizimining boshqarilishi buzilganligi, natijada qon quyqalari hosil bo'lishini taxmin qilishmoqda.[4]

Katta tomirlardan tashqari, koronavirus kichik tomirlarga ham ta'sir qiladi, unda ularni to'sib qo'ygan qon quyqalaridan qon ketishi sodir bo'ladi[5].

SARS-CoV-2 virusini yuqtirishdan oldin yurak-qon tomir tizimining surunkali kasalliklari bo'lgan bemorlarda tomirlar devorlarida allaqachon o'zgarishlar yuz bergan (qon quyqalari, qalinlashishlar). COVID-19 qon tomirlari holatini og'irlashtiradi, bu esa trombnning uzilishiga va keyinchalik yurak xurujiga olib kelishi mumkin.[6]

Shunday qilib, SARS-CoV-2 virusi ta'sirida haddan tashqari immunitet reaksiyasi, koronavirusga chalingan ayrim bemorlarda dori vositalarini qo'llash natijasida yuzaga keladigan nojo'ya ta'sirlar, koronavirusdan keyin yurak va qon tomirlari patologiyalari paydo bo'lishi mumkin[7]:

- taxikardiya (yurak urishi); -aritmia (ritm buzilishi);• yurak etishmovchiligi;
- miokard yallig'lanishi (miokardit);• tromboz;• o'pka emboliya (PE);
- qon tomir;• miokard infarkti, atipik infarkt.

Maqsad: Covid-19 bilan kasallangan bemorlarda yurak-qon tomir tizimida asoratlar kelib chiqishi sabablari- koagulyatsion tizimdagi o'zgarishlarni aniqlash.

Tadqiqot materiallari. Tadqiqotlar loyihatoriya PZR usulida COVID-19 kasalligi tasdiqlangan 97 ta hospitalizatsiya qilingan va ambulator davolangan bemorlar kasallik tarixi o'rganildi. Tekshiriluvchilarning o'rtacha yoshi 57 yosh qilib belgilandi. Shulardan 34,0% (33 kishi) ayollar va 66,0% (64 kishi) erkaklar.

Bemorlar quyidagi guruhlarga bo'lindi:

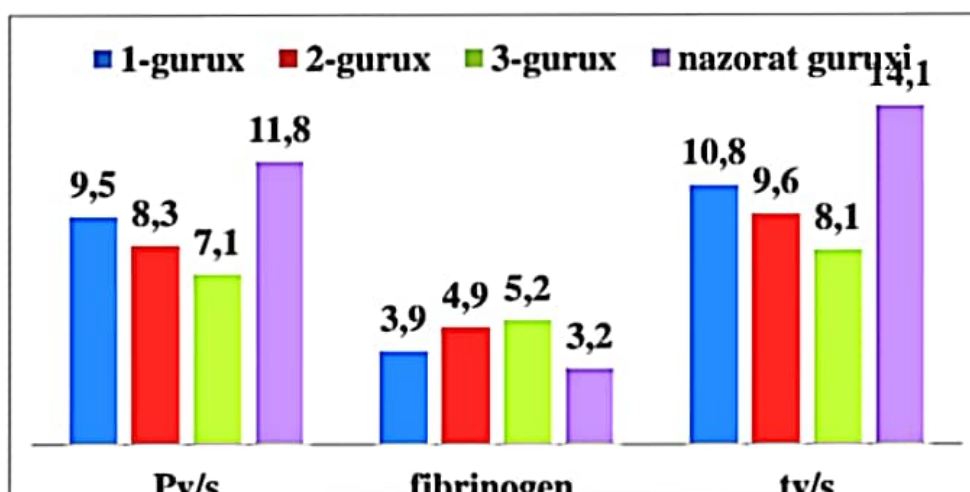
- 1-guruh 31 nafar (32.0%) Covid-19 yengil kechishi bilan kasallangan bemorlar.
- 2-guruh 33nafar (34.0%) Covid-19 o'rta og'ir kechishi bilan kasallangan bemorlar.
- 3-guruh 33nafar (34.0%) Covid-19 og'ir kechishi bilan kasallangan bemorlar.
- Nazorat guruhi yoshi va jinsiga mos 30 nafar sog'lom shaxslar olindi.

Tekshirish usullari: Asosiy va nazorat guruxlari PZR usulida Covid-19ga tashxis qo'yildi va qon namunalaridan quydagilar aniqlanadi protrombin vaqti, protrombin indeksi, AQT, MNO, fibrinogen, trombin vaqti.

Natijalar. Tekshiruv guruxlari va nazorat guruxi Qon namunalaridan olingan ko'rsatgichlarni o'rtachga miqdori va o'rtachga miqdordan siljish ko'rsatgichlari.

	Pv, s	Pti, %	MHO	AЧTB, s	Fibrinogen, l/g	Tv, s
1-guruh	9,5±0,5	126±7	0,79±0,04	21,4±3,2	3,9±0,9	10,8±2,2
2-guruh	8,3±0,5	147±6	0,69±0,04	18,6±2,9	4,9±0,6	9,6±2,4
3-guruh	7,1±0,9	151±5	0,59±0,07	14,6±2,9	5,2±0,4	8,1±2,0
N-guruh	11,8±0,4	114±6	0,98±0,03	28,3±4,5	3,2±0,6	14,1±2,4

Asosiy va nazorat guruxlaridan olingan natijalarni diagrammalar yordamida taqqoslash.



Xulosa. Qon tomirlari devorlarining shikastlanishi, shuningdek, ularning yallig'lanishini va qon ivishiga sabab bo'luvchi omillarning qo'zg'atishi mumkin, bu esa yurak xurujiga, qon tomirlariga yoki o'pka emboliyasiga olib kelishi mumkin. Qonning yopishqoqligi oshishi, tromb hosil bo'lishi va qon tomirlarining shikastlanishi tufayli o'tkir miokard infarkti paydo bo'lishi mumkin.

Olingan natijalardan xulosa qilish mumkinki COVID-19 bilan kasallanganlarda tromboz kelib chiqishi ko'rsatgichlari giperkoagulyasiya tomoniga siljigan bo'lib, undagi o'zgarishlarni o'z vaqtida aniqlash trombozlar profilaktikasi

Kasallikdan so'ng qayta tiklanishda va post kovidni sindromlar kelib chiqishini oldini olish uchun katta ahamiyatga ega.

ADABIYOTLAR:

1. Avula A., Nalleballe K., Narula N., Sapozhnikov S., Dandu V., Toom S., Glaser A., Elsayegh D. COVID-19 qon tomir sifatida. Brain Behav. Immun. 2020 yil; 87: 115–119. DOI: 10.1016 / j.bbi.2020.04.077
2. Leisman D.E., Deutschman C.S., Legrand M. ICUda COVID-19 ga duch kelish: qon tomirlari disfunktsiyasi, tromboz va tartibga solinmagan yallig'lanish. Reanimatsiya tibbiyoti. 2020 yil; 46 (6): 1105-1108. DOI: 10.1007 / s00134- 020-06059-6
3. Hoffmann M., Kleine-Weber H., Shreder S., Krüger N., Herrler T., Erichsen S., Sheergens TS, Herrler G., Vu NH, Nitsche A., Myuller MA, Drosten C., Pyulman S. SARS-CoV-2 hujayralari ishlab chiqarilishi ACE2 va TMPRSS2 ga bog'liq va klinik jihatdan isbotlangan

proteaz inhibitori tomonidan bloklanadi. Hujayra. 2020 yil; 181 (2): 271-280.e8. DOI: 10.1016 / j. hujayra.2020.02.052

4. Vaqtinchalik ko'rsatmalar. Yangi korona virus infeksiyasining oldini olish, tashxis qo'yish va davolash (COVID-19). 7 -versiya (06.03.2020). Moskva, 2020 yil.

5. Eremenko A.A. O'tkir yurak etishmovchiligini dori bilan davolash: bizni nima va nima kutmoqda // Anesteziologiya va reanimatsiya byulleteni. - 2020. - T. 17, No 2. - S. 29–37. DOI: 10.21292 / 2078-5658-2020-17-2-29-37.

6. Kozlov IA, Tyurin IN Septik kardiopatiya: bahsli masalalar va istiqbollar // Anesteziologiya va reanimatsiya byulleteni. - 2020. - T. 17, No 2. - S. 49–58. DOI: 10.21292 / 2078-5658-2020-17-2-49-58.

7. Amerika kardiologiya kollejining rasmiy sayti. <https://www.acc.org/latest-in-kardiologiya/maqolalar/2020/03/17/08/59/hfsa-acc-aha-bayonoti-kovidda> raas-antagonistlarini qayta ishlatish bilan bog'liq muammolarni hal qiladi. -19